

Nationalisme en wraak niet neutraal

nrc.next riep op de voorpagina van 9 juli tot het koesteren van 'wraakgevoelens' en vergelijkt voetbal met oorlog: 'Een vijand wil je verslaan.' In de aanloop naar de wedstrijd tegen Spanje werden zelfs de Tachtigjarige Oorlog en Alva erbij gehaald.

Sinds Nederland in de roes is van het WK hoor je dit vaker. Toch zit er ook een donkere kant aan deze oorlogsretoriek. Want ook oorlogen worden gevoed door nationalisme en andere vormen van groepsgevoel.

Het is echt nog niet zo lang geleden dat vele mensenlevens verwoest werden in een door nationalisme verscheurd Europa. En op vele plaatsen in de wereld speelt dit nog steeds. Ook daar worden vijandbeelden gecreëerd en door de media ondersteund.

Natuurlijk is voetbal een spel en het is 'maar' een metafoor. Maar taal is niet neutraal ten opzichte van het gebied dat ze bestrijkt: ze

verandert dat gebied ook. Zo wordt ons samenleven steeds competitiever en wordt voetbal een speelveld voor ongebreideld nationalisme.

Maar gaat het bij de Oranjegekte niet eerder om groepsgevoel? Misschien wel, maar dat is nu net het probleem: groepsgevoel zorgt voor goede dingen zoals solidariteit, maar dan vooral voor de eigen groep. Wie het groepsgevoel versterkt, moet weten dat dit gevoel zich óók altijd naar buiten richt, tegen mensen van andere groepen. Daarvoor is weinig nodig. Sociaal psychologen hebben aangetoond dat T-shirts van een bepaalde kleur al volstaan om een wij-gevoel te creëren én om mensen agressiever te maken tegenover andere groepen. Oranje maakt letterlijk het verschil.

Laat dus Alva en de nationale geschiedenis er maar buiten. Zou houden we het feestje gezellig en sportief.

Mark Coeckelbergh
Filosoof
Enschede